

УДК 811.161.3:378.147.091.3

Некаторыя прыёмы актывізацыі вучэбнай дзейнасці студэнтаў тэхнічнай вучэбнай пры вывучэнні тэмы “Беларуская навуковая тэрміналогія” з выкарыстаннем ІКТ

Гіруцкая Л.А., Мяцельскі А.А.

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

Адзначым адразу, што пры выкладанні дысцыпліны “Беларуская мова (прафесійная лексіка)” выкладчыкі кафедры не маюць праблем з забеспячэннем студэнтаў тэарэтычнымі і практычнымі матэрыяламі ў электронным выглядзе: ёсць кафедраўныя дапаможнікі, маюцца і ЭВМК, і разнастайныя індывідуальныя заданні, і распрацоўкі заняткаў у залежнасці ад спецыяльнасці і ўзроўню падрыхтоўкі студэнтаў.

У пачатку вывучэння тэмы “Беларуская навуковая тэрміналогія” выкладчыкі часта сутыкаюцца з меркаваннем студэнтаў, што беларускамоўная тэрміналогія ўвогуле адсутнічае. Выкарыстанне ІКТ дазваляе досыць хутка пераканаць іх у адваротным: дастаткова бывае адкрыць сайт Мовазбор і запрасіць пазнаёміцца са спісам літаратуры па тэме і прапанаванымі шматлікімі тэрміналагічнымі слоўнікамі. Пры гэтым важна ўказаць на наяўнасць сярод спецыялізаваных аўтарскіх выданняў, самастойных і неафіцыйных, у якіх пераклад тэрміна можа не супадаць з прапанаванымі ў афіцыйных выданнях часоў як БССР, так і РБ. Глумачэнне прычын такога становішча лагічна цягне за сабой асвятленне спрэчных пытанняў гісторыі фарміравання беларускай навуковай тэрміналогіі ў 20-я і 90-я гады мінулага стагоддзя. У выпадках, калі студэнт (ды і выкладчык-мовавед) вагаецца ў выбары правільнага перакладнога эквівалента, варта, напэўна, параіць звярнуцца да аднамоўных беларускіх крыніц, у якіх і значэнні слоў, і семантыку іх ўзаемасувязей, і стылістычную прыналежнасць цяжка падвергнуць сумневу. Маюцца на ўвазе глумачальныя слоўнікі, падручнікі і даведнікі, артыкулы “Беларускай энцыклапедыі”, якія ёсць у свабодным анлайн-доступе. Такім чынам рэалізуецца і праграмавая мэта знаёмства навучэнцаў з асноўнымі лексікаграфічнымі крыніцамі і персаналіямі беларускай лінгвістыкі. Падчас дыстанцыйнага навучання (і не толькі) зручна карыстацца “Руска-беларускім слоўнікам” на сайце www.skarnik.by і “Беларуска-рускім слоўнікам” на сайце <http://slounik.org/krapivabr/>, бо яны ўкладзены з апорай на навуковыя метадыкі, з’яўляюцца акадэмічнымі і нарматыўнымі.

Важным на анлайн-занятках па тэме “Беларуская навуковая тэрміналогія” з’яўляецца актывізацыя і разнастайнасць вучэбнай

дзейнасці навучэнцаў, рэалізацыя творчага падыходу. Гэтаму спрыяе падрыхтоўка і выкананне выніковага задання “Праект маёй мары” (і іншыя падобныя фармулёўкі ў залежнасці ад спецыяльнасці). Кожны студэнт дэманструе прэзентацыю з тэкставым навукова-папулярным суправаджэннем, у якім павінен ужыць мінімум 10 галіновых тэрмінаў, аднагрупнікі ў гэты час павінны ацаніць выступленне, напісаўшы ў чаце каментарый і паставіўшы адзнаку. Выкладчык ацэньвае прэзентацыю і якасць дзейнасці групы.

Вучэбна-даследчая дзейнасць студэнтаў рэалізуецца праз выкананне наступнага задання: “Дайце разгорнутую характарыстыку тэрміналагічнага гнязда (*назва*)”. Яно патрабуе значнай засяроджанасці, карпатлівасці і ўзаемадзеяння пры працы ў групах. Выкладчык падзяляе групу на падгрупы па 4 – 5 студэнтаў, забяспечвае наступнымі матэрыяламі: копіяй артыкула з “Русско-белорусского политехнического словаря” (колькасцю адзінак не меншай за 60-100), алгарытмам (узорам, прыкладам) выканання задання, кафедральным вучэбным дапаможнікам “Беларуская мова. Тэхнічная лексіка”. Для выканання задання студэнты павінны размеркаваць паміж сабой яго часткі, дамовіцца аб спосабах узаемадзеяння і канчатковым афармленні. Прыблізны спіс пастаўленых у заданні пытанняў (задач) можа выглядаць наступным чынам:

1. Колькі беларускіх тэрмінаў адпавядае рускаму?
2. Адназначнае гэта слова ці мнагазначнае і якое значэнне мае? (Выкарыстоўваем Skarnik).
3. Якім спосабам утвораны тэрмін?
4. Спрадвечна беларускае ці запазычанае слова? (“Слоўнік іншамоўных слоў” А. Булькі, “Этымалагічны слоўнік беларускай мовы” (Цыхун Г.А., анлайн), “Этимологический словарь русского языка Макса Фасмера”).
5. Якая агульная колькасць тэрмінаў у гняздзе?
6. Ці ёсць тэрміны з паметамі? Колькі? Якіх галін? Якая колькасць тэрмінаў па галінах?
7. Зрабіце структурную характарыстыку тэрмінаў-словазлучэнняў гнязда (узоры ў дапаможніку):
 - двухкмпанентныя найменні: агульная колькасць, структурныя тыпы (назоўнік + залежны прыметнік ці дзеепрыметнік; назоўнік + залежны назоўнік з прыназоўнікам; назоўнік + залежны назоўнік без прыназоўніка; назоўнік + прыслоўе), колькасць адзінак кожнага тыпу;
 - трохкмпанентныя словазлучэнні: агульная колькасць, структурныя тыпы (назоўнік + азначальнае словазлучэнне з прыметніка і назоўніка;

назоўнік + залежнае спалучэнне двух назоўнікаў; назоўнік + два прыметнікі), колькасць адзінак кожнага тыпу;

- чатырохкампанентныя (і больш) словазлучэнні: агульная колькасць, структурныя тыпы;

- тэрміны-сімвалы: агульная колькасць, структурныя тыпы.

8. Ці ёсць у гняздзе тэрміны-антонімы? Колькі? Якія тыпы (лексічныя ці словаўтваральныя)?

9. Аформіце матэрыялы ў выглядзе тэксту паведамлення ці табліцы. Падрыхтуйцеся да выступлення.

Для пунктаў 3,7,8 выкарыстоўваем матэрыялы дапаможніка.

Зразумела, што выкарыстанне ІКТ у адукацыйным працэсе можа значна ўплываць на формы, метады прэзентацыі і кантролю засваення вучэбнага матэрыялу, на характар узаемадзеяння паміж выкладчыкам і студэнтам увогуле. Але адна справа – выкарыстанне ЭСН непасрэдна на занятку як яго часткі, і зусім іншая – правядзенне заняткаў анлайн на працягу досыць доўгага часу. У апошнім выпадку ўзнікае шмат чыста тэхнічных, арганізацыйных пытанняў, вырашэнне якіх не залежыць ад выкладчыка.

УДК 811.161.1

Интернет-ресурсы как комплементарная среда в преподавании РКИ

Калашникова А.Ф.

Белорусский национальный технический университет

Сегодня каждый из нас постоянно находится в виртуальной среде: общается в социальных сетях, узнаёт из Интернета самую разнообразную информацию, получает образование. Информационно-коммуникационные технологии (ИКТ) развиваются очень быстро, и то, что казалось почти невозможным ещё несколько лет назад, становится повседневным явлением.

Возможности, предоставляемые ИКТ, коренным образом изменили наше отношение к процессу обучения. Сегодня очевидно, что оно носит мультиплатформенный характер: традиционные формы обучения активно дополняются современными электронными средствами. Существуют разнообразные образовательные электронные издания и ресурсы: информационно-справочные, учебные и общекультурного характера. Информационно-справочные материалы – это база для общей информационной поддержки процесса обучения. Учебные электронные издания и ресурсы используются в учебном процессе и представляют собой